

GİRİŞİMCİLERİN GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK FAKTÖRLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: KÜTAHYA İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI ¹

EXAMINING THE ENTREPRENEURSHIP LEVELS OF ENTREPRENEURS: AN APPLICATION IN KÜTAHYA PROVINCE

Günel LACHINOVA², Kemal HEYBET³, Cengiz DURAN⁴

¹ Bu çalışma 2023 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından kabul edilen "Girişimcilerin Girişimcilik Düzeylerinin İncelenmesi: Kütahya İlinde Bir Uygulama" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Doktora Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, LEE., İşletme ABD, glachnova@gmail.com, Orcid: 0000-0002-0801-2052

³ Doktora Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, LEE., İşletme ABD, kmlhybt@gmail.com, Orcid: 0000-0002-0375-5316

⁴ Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, cengiz.duran@dpu.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7910-0677

MAKALE BİLGİSİ

Anahtar Kelimeler

Girişimcilik, Girişimcilik Düzeyi, İnovasyon.

Jel Kodları: M1

Makale Geçmişi:

Başvuru Tarihi: 13 Haziran 2025

Düzeltilme Tarihi: 28 Haziran 2025

Kabul Tarihi: 29 Haziran 2025

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, girişimcilerin girişimcilik düzeylerini incelemek ve yenilik yapma, yenilikçi düşünce ve yeni girişimcilik isteklerinin ölçülmesi yoluyla işletmelerin girişimcilik düzeylerinin ve kararlarının etkilenme ve faaliyete geçirme isteklerinin düzeylerini araştırmaktır. Araştırma, Kütahya ilinde bulunan küçük ve büyük ölçekli işletme sahibi 208 girişimciyi kapsamaktadır. Veriler anket yöntemiyle toplanmış olup, girişimcilik ölçeği özgüven, fırsatları değerlendirme, öngörü ve girişimcilik alt boyutları içinde değerlendirilmiştir. Niceliksel verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 22 kullanılarak ANOVA Testi, T-Testi, Korelasyon Testi, Faktör ve Güvenirlilik Analizleri uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, girişimcilerin yaş ve medeni durumları, sektör seçimleri, özgüvenli oluşları, fırsatları değerlendirmeleri ve öngörülü olmaları deneyimlere göre farklılık göstermektedir. Özellikle genç girişimciliğin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışma, demografik faktörlerin (yaş, tecrübe, cinsiyet ve medeni durum) girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkilerini anlamayı ve desteklemeyi hedefleyerek politika yapıcılar ve iş dünyasının karar vericileri için öneriler sunmaktadır.

ARTICLE INFO

Keywords

Entrepreneurship, Entrepreneurship Level, Innovation.

Jel Codes: M1

Article History:

Received: 13 June 2025

Received in revised form:

28 June 2025

Accepted: 29 June 2025

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the entrepreneurship levels of entrepreneurs and to measure their willingness to innovate, innovative thinking, and new entrepreneurial aspirations, as well as the extent to which enterprises' entrepreneurship levels and decisions are influenced and their willingness to implement them. The research covers 208 entrepreneurs who own small and large enterprises in Kütahya province. Research data were obtained by questionnaire method, and the entrepreneurship scale was evaluated within the sub-dimensions of self-confidence, opportunity evaluation, foresight, and entrepreneurship. For the analysis of quantitative data, ANOVA Test, T-Test, Correlation Test, Factor and Reliability Analysis were used via IBM SPSS Statistics 22. According to the research results, entrepreneurs' age and marital status, sector choices, self-confidence, seizing opportunities, and foresight differ according to their experiences. Young entrepreneurship was measured to be high. The study aims to understand and support the impact of demographic factors (age, experience, gender, and marital status) on entrepreneurial tendencies, providing recommendations for policymakers and business decision-makers.

Atf vermek için / To cite: Lachinova, G., Heybet, K. & Duran, C. (2025). Girişimcilerin girişimcilik düzeylerinin demografik faktörler açısından incelenmesi: Kütahya ilinde bir alan araştırması. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15, 94-112. DOI: 10.58627/dpuiibf.1718959

Teknolojinin gelişimiyle birlikte dünyada yaşanan değişimler, insanların farklı alan ve sektörlerde yeni girişimcilik fikirleri geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Birçok birey, aklındaki girişim örneklerini hayata geçirme düşüncesini taşımakta, ancak sürekli değişen teknolojiyle birlikte fikirler de sabit kalmamakta, hızına yetişilemeyen gelişimde ise solan fikirler artmaktadır. Girişimci, arz zincirinin tüm etkenlerini bir araya getirerek bir hizmeti ya da malı üreten ve kâr amacıyla tüm riski göze alan kişidir. Girişimcilik terimi, Orta Çağ'dan bu yana gelişimini sürdürmüş ve günümüze kadar ulaşmıştır. Genel olarak, geliştiren ve yenilikçi kişilere girişimci denilmekte olup, uygun zamanları bekleyen, fırsatı bulduğunda risk alan ve gerçekleştiren kişiler olarak tanımlanır. Girişimcilik kavramının köklü bir geçmişe sahip olmasına rağmen, açıklamalarındaki anlam karmaşası ve yeterli çalışmaların bulunmaması nedeniyle ekonomi bilimi tarafından yeterince incelenmemiştir.

Girişim kavramı, eyleme geçmek, başlamak veya bir işe girişmek anlamlarında kullanılan ve dilimizde bir işi yapmak için kullanılan bir kelimedir. Girişimci kişiler lider ruhludur; fikir kendilerinden çıkmasa bile hayata geçiren bireylerdir. Ekonomide yaşanan gelişmeler ile değişimlerle birlikte girişimcilik kavramında birtakım farklılıklar yaşanmıştır ve her toplum girişimciliği kendi anlayışına göre yorumlamıştır. Toplumdaki değişimlerin, girişimci kişileri belirlemeye yönelik olumlu bir etki yarattığı, girişimciliğin tarihsel süreçte incelendiğinde de görülebilmektedir.

Girişimcilik, kültürel ilerleme ve kalkınma içinde önemli bir rol oynamakta ve ekonomik kalkınma için büyük bir önem taşımaktadır (Acs, Desai & Hessels, 2008, s. 219). Girişimcilik kavramı kendi içinde fırsat girişimciliği, yaratıcı (özgün) girişimcilik, takipçi girişimcilik, sanal (dijital) girişimcilik, çevreci girişimcilik, sosyal girişimcilik, iç girişimcilik, kurumsal girişimcilik, kamu girişimciliği ve kadın girişimciliği gibi birçok türü barındırmaktadır (Hisrich, Peters & Shepherd, 2017, s. 88). Fırsat girişimciliği, hizmet ve ürünleri piyasaya sürmeden önce oluşabilecek fırsatları görmek ve ortaya koymaktır (Shane & Venkataraman, 2000, s. 219). Yaratıcı girişimcilik, ilk kez ortaya çıkan düşüncenin, hizmetin veya malın yeniden düzenlenmesi yoluyla, daha çok kazanç elde etmek amacıyla tekrar sunulmasıdır (Howkins, 2001, s. 88). Takipçi girişimciler, pazarda gelişen fikirleri ve yenilikleri izlemekle yetinen ve ilerlemelere göre şekil alan kişilerdir (Hisrich, Peters & Shepherd, 2017, s. 88). Sanal (dijital) girişimcilik, dünyanın dijital değişimden etkilenmesi ve yararlanmasıyla ilgili faaliyetleri ifade eder (Nambisan, 2017, s. 1031). Çevreci girişimcilik, çevre problemlerine duyarlı insanlar tarafından çözüm üretme çabalarıyla yeni iş olanakları yaratılmasıdır (Dean & McMullen, 2007, s. 58). Sosyal girişimciler, ekonomik alanla ilgilenmeyip itici güçleri eğitim, sağlık ve çevre gibi toplumu ilgilendiren konulardan ortaya çıkan bireylerdir (Dees, 1998, s. 4). İç girişimcilik, kurumun kendi içindeki girişimcilik faaliyetlerine denir (Antoncic & Hisrich, 2003, s. 11). Kamu girişimciliği kamu yararını amaçlarken, özel girişimcilik kâr amacı taşımaktadır (Osborne & Brown, 2011, s. 130). Kadın girişimciler ise özel kurum veya kamu desteği alan, riskleri üstlenen ve söz sahibi kadınlar olarak tanımlanır (Brush, de Bruin & Welter, 2006, s. 4).

Girişimciliği etkileyen faktörler ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak sıralanabilir (McClelland, 1961, s. 233). Girişimci kişileri sıradan kişilerden ayıran özellikler, yenilikçi, risk alan, belirsizlik karşısında sabırlı, başarıya isteği olan, kendine inanan, yaratıcı ve özgürlükçü, hızlı karar verebilme yeteneğine sahip olmasıdır (Gartner, 1988, s. 58). Bu araştırmanın temel hedefi, girişimcilerin yenilikçi düşünce, yenilik ve girişimcilik özelliklerinden yola çıkarak girişimcilik özelliklerine katkı sağlamaktır (Shane & Venkataraman, 2000, s. 223). Çalışmanın amacı, girişimci olmak ve girişimcilik cesareti taşımak gibi içten gelen ve sonradan eklenen bir olguyu, girişimcilik sürecinin fırsatları görüp risk alarak başlamasıyla birlikte, fikrin sadece var olması değil, aynı zamanda hayata geçirilmesinin girişimciliğin başlangıcı olduğunu vurgulamaktır (Gartner, 1988, s. 58). Ayrıca, maddi yetersizlik ve toplum baskısı gibi dışsal faktörlerin girişimciliği olumsuz etkilemesi göz önüne alınarak, girişimcilerin inovatif girişimcilik kazanımları çerçevesinde yenilik, inovatif düşünce ve girişimcilik ilişkisini ve etkisini demografik değişkenler ile test etmek amaçlanmıştır (Acs, Desai & Hessels, 2008, s. 230).

1. GİRİŞİMCİLİK

1.1. Dünyada Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

İnsanlık tarihi boyunca bireyler, yaşamlarını sürdürebilmek amacıyla çeşitli yenilikler yapmış, karşılaştıkları zorluklara karşı çözüm yolları geliştirme çabası içinde olmuşlardır. Bu yenilikçi ve mücadeleci tavır, girişimcilik olgusunun temelini oluşturmuştur. Demir çağı öncesinden itibaren, özellikle Kabataş devrinden sonraki dönemlerde insanoğlu hayatını kolaylaştıran pek çok icat ve uygulamayı hayata geçirmiştir (Durukan, 2007). Tarıma geçişle birlikte yerleşik yaşama adapte

olan insanlar, tarımsal ürünler üretmeye başlamış; bu ürünleri takas, para veya maden karşılığında satarak pazar yerleri oluşturmuştur. Bu gelişmeler, girişimciliğin ilk biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Marangoz, 2016).

Orta Çağa gelindiğinde, girişimcilik artık bir meslek kimliği kazanmış ve esnaf teşkilatları aracılığıyla belirli meslek gruplarına ayrılmıştır. Ancak bu dönemdeki meslek gruplarının girişimcilik anlayışı, yenilik yapmaktan çok, mevcut projelere katkı sunmakla sınırlı kalmıştır. Bu dönem girişimcilik fikirlerinin daha çok dini yapıların inşası, tarımsal düzenlemeler ve kurumsal binaların yapımı gibi alanlarda dolaylı olarak değerlendirildiği bir dönemdir. Yani, yeniliği gerçekleştiren değil, mevcut girişim fikirlerinin bir parçası olan bireylerden söz etmek mümkündür (Özguven, 1992).

16. yüzyılda sanayi kuruluşlarının ortaya çıkışıyla birlikte, üretim ve gelir elde etme ihtiyacındaki artış diğer ülkelere yönelik ihracat faaliyetlerini de beraberinde getirmiştir. Bu dönemde merkantilizm, ticaretin çıkarlarını öncelikli gören bir anlayış olarak önem kazanmıştır. Merkantilizmi takip eden dönemde ise liberal düşüncenin etkisiyle ekonomik faaliyetler serbestleşmiş, özel sektör girişimciliği önem kazanmıştır. Bu süreçte risk alma kavramı belirginleşmiş; daha önce girişim fikirlerinde yer almakla yetinen bireyler, artık bizzat girişimci rolünü üstlenmeye başlamıştır. Devlet ile girişimci arasındaki yazılı sözleşmeler, riskin getirdiği kar veya zarar ihtimallerini hukuki temellere dayandırmıştır (Ercan ve Gökdeniz, 2009).

17. yüzyıla gelindiğinde ise ticari faaliyetler "ticari kapitalizm" adı altında organize edilmiş ve bu döneme aynı ad verilmiştir (Çakmak, 2003). Floransa ve İtalya gibi bölgelerde tekstil üretimi önemli olsa da, genel ekonomik yapı kapitalist sistem içerisinde gelişmeye devam etmiştir. Sanayi Devrimi ile birlikte ise yeni madenlerin ve teknolojik ekipmanların keşfi zorunlu hale gelmiş, bu da girişimciler için yeni fırsat alanlarının doğmasına neden olmuştur. İngiltere’de gerçekleşen bu devrim, tarım başta olmak üzere birçok sektörde yenilikçi girişimlerin önünü açmıştır.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ise insanlık üzerinde ciddi yıpratıcı etkiler bıraksa da, savaş dönemlerinin getirdiği ihtiyaçlar girişimcilik açısından yeni imkânlar yaratmıştır. Bu süreçte, ülkelerin savunma stratejilerini ve şifreleme sistemlerini çözümlemek için bilgisayar teknolojisine duyulan ihtiyaç artmış; bu durum bilgisayarların ve ardından internetin gelişimini hızlandırmıştır. Bu gelişmeler sonucunda teknoloji, küresel anlamda iletişim sınırlarını daraltmış ve girişimcilik artık uluslararası ölçekte ele alınır hale gelmiştir (Özmen, 2016).

Teknolojik gelişmeler ve bilimsel ilerlemeler, girişimcilik faaliyetlerinin ivme kazanmasında kritik rol oynamıştır. Özellikle teknolojinin hızla gelişmesi, ürün yaşam döngülerini kısaltmış; bu durum ise arz ve talep dengesinde sürekli değişimlere yol açarak girişimciler için yeni fırsatlar yaratmıştır (Aytaç, 2005).

1.2. Türkiye’de Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Türk toplumunda girişimcilik faaliyetlerinin temelleri, göçebe yaşam tarzının terk edilerek yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte atılmıştır. Anadolu’ya yerleşilmesiyle birlikte sosyal ve ekonomik yapıda köklü değişiklikler meydana gelmiş; bu süreçte ticaret, zanaatkarlık gibi alanlarda önemli gelişmeler yaşanmış ve girişimcilik düşüncesi şekillenmeye başlamıştır. Anadolu Selçuklu Devleti döneminde kurulan Ahi Teşkilatı, bu gelişimin somut bir örneği olarak değerlendirilebilir. Ahi teşkilatı, Osmanlı Devleti’nde lonca teşkilatına dönüşerek faaliyetlerini sürdürmüş ve dönemin yöneticileri tarafından desteklenmiştir (Durukan, 2007). Ancak bu destek daha çok din adamlığı, askerlik ve tarımsal faaliyetlere yönlendirilmiş; ticaret ve sanayi alanlarındaki girişimcilik etkinlikleri ise sınırlı kalmıştır. Bu durum, Türklerin ticari faaliyetlerde geri planda kalmasına, ticaretin Rum, Yahudi gibi gayrimüslim toplulukların elinde yoğunlaşmasına neden olmuştur (Aşkın vd., 2011).

Osmanlı Devleti’nde, askeri ve güvenlik alanlarında etkin rol üstlenen Türkler, ticaret yollarının korunması ve güvenliğinin sağlanmasında da önemli bir görev üstlenmiştir. Özellikle İpek Yolu gibi küresel ticaret ağlarının güvenliğinin sağlanması için kervansaraylar inşa edilmiş ve bu yolların askeri güvencesi sağlanmıştır. Bu dönemde dış pazardan ürün almak yerine iç pazarda üretime yönelme eğilimi artmış ve ithalat yerine ihracata dayalı bir anlayış benimsenmeye başlamıştır (Gümüsoğlu ve Karaöz, 2014; Nişancı, 2002). Ancak 19. yüzyılın başlarına kadar Osmanlı Devleti’nde sanayiye yönelik girişimcilik örneklerinin yeterince gelişmediği görülmektedir. Bunun temel nedenlerinden biri olarak, Osmanlı’nın klasik ekonomi anlayışına bağlı kalması ve merkantilist düşünce sistemine karşı mesafeli durması gösterilmektedir. Fatih Sultan Mehmet döneminde kurulan tophane ve tersaneler gibi kurumlar askeri amaçlarla kurulmuş; ekonomik girişimciliği teşvik etmekten ziyade devletin savunma gücünü artırmaya yönelik olarak tasarlanmıştır (Erdal ve Çınar, 2013).

Zamanla Avrupalı tüccarlara tanınan ticari imtiyazlar nedeniyle Osmanlıda yerli esnafın faaliyet alanı daralmış, bu durum lonca teşkilatlarının işlevini kaybetmesine yol açmıştır. Özellikle İngiltere ile imzalanan ticaret anlaşması sonucu dış ticarete %5 oranında gümrük vergisi uygulanırken, şehirler arası iç ticarete %8 oranında vergi alınması, iç ticaretin gerilemesine neden olmuştur. Bu dengesizlik, yerli üretimin zarar görmesine ve küçük ölçekli esnafın rekabet gücünü kaybederek dağılmasına yol açmıştır (Kepenek ve Yentürk, 2001).

Cumhuriyetin ilanından sonra ise Türkiye, savaşların neden olduğu yıkımı telafi etmek ve ekonomiyi yeniden canlandırmak amacıyla girişimcilik faaliyetlerine yönelmiştir. Bu doğrultuda 1923 yılında düzenlenen İzmir İktisat Kongresi, ülkenin ekonomik kalkınmasını hedefleyen önemli bir adım olmuştur. Kongrede, işçi, çiftçi, sanayici ve tüccar gibi farklı kesimlerin sorunları değerlendirilmiş ve bu gruplara yönelik çözümler geliştirilmiştir (Gümüsoğlu ve Karaöz, 2014). İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar arasında; girişimcilere kredi sağlayacak bankaların kurulması, yabancı şirketlerin işlettiği madenlerin millileştirilmesi ve yerli halkın kullanımına sunulması, limanların Türkler tarafından işletilmesi, denizcilik sektörüne yönelik finansal destek mekanizmalarının kurulması, ithalat vergilerinin yeniden düzenlenerek yerli üretimin teşvik edilmesi gibi uygulamalar yer almıştır. Ayrıca üretim ve ticareti artırmak amacıyla ekonomik planların gözden geçirilmesi, sanayi kuruluşlarının sermayesinin büyük çoğunluğunun yerli yatırımcıların elinde olması, kamu kurumlarının ihtiyaçlarının yerli üreticilerden karşılanması ve girişimcilerin şirket kurmasını kolaylaştıracak yasal düzenlemelerin yapılması gibi birçok önemli tedbir hayata geçirilmiştir (Altıparmak, 1998; Demirez ve Cebeci, 2005).

İzmir İktisat Kongresi'nde benimsenen kararlar, girişimcilik faaliyetlerini destekleyen ve bireysel üretimi teşvik eden bir ekonomik anlayışın kurumsallaşmasına katkı sağlamıştır. Böylece, girişimcilerin faaliyetleri yasal güvence altına alınmış, devletin girişimcilik politikaları çerçevesinde teşvik edilmiştir. Bu yaklaşım, Türkiye'nin bağımsızlık sürecinde ekonomik kalkınmayı hedefleyen politikaların temel taşlarından biri olarak değerlendirilmiştir.

1.3. Girişimcilik ile İlgili Kavramlar

Girişimci; bir mal veya hizmetin üretimini gerçekleştirebilmek için gerekli olan tüm üretim faktörlerini bir araya getiren, bu süreçte kâr elde etmeyi amaçlayan ve karşılaşılabilecek tüm riskleri üstlenen kişidir. Say, girişimciyi sadece risk alan bir birey olarak değil, aynı zamanda yöneticilik becerisine sahip bir aktör olarak tanımlamaktadır. Hisrich ve Peters ise girişimcilik literatürüne önemli katkılar sunarak, girişimciliği emek, hammadde ve diğer üretim unsurlarını bir araya getirerek daha yüksek bir değer yaratma süreci olarak tanımlamışlardır. Onlara göre girişimci, yalnızca üretici değil, aynı zamanda değişim, yenilik ve yeni düzenin yaratıcısıdır (Aytaç, 2006).

"Girişimcilik" terimi köken olarak Fransızcadan gelmekte olup; "üstlenmek, girişmek, fırsatları değerlendirmek ve yenilik yaparak ihtiyaçları karşılamak amacıyla bir işe başlamak" anlamlarını içermektedir (Dilsiz ve Kölük, 2008). Bu bağlamda girişimcilik, bireyin fırsatları görme ve değerlendirme süreci olarak ele alınmaktadır. Chell (2007), girişimciliği fırsatların tespit edilip takip edilmesi süreci olarak tanımlarken; Topaloğlu (2007), girişimciliği değişken durumların hızlı biçimde değerlendirilmesini gerektiren ve bireyin karar verme yetisiyle başlayan dinamik bir süreç olarak değerlendirmektedir. Girişimcilik, yalnızca karar verme sürecinden ibaret olmayıp aynı zamanda üretime yöneliktir. Bu nedenle, üretimin gerçekleşebilmesi için gerekli görevlerin üstlenilmesi, üretim sürecine dâhil olan tüm unsurların etkili şekilde kullanılmasına bağlıdır. Bu süreçte sermaye birikimi önemli bir yer tutar. Söz konusu sermaye girişimcinin şahsına ait olabileceği gibi, başkalarına ait kaynakların kullanılması da girişim faaliyetinin gerçekleşmesini engellemektedir (Dinçer ve Fidan, 1997).

1.4. Girişimcilik Türleri

Ekonomik yapıdaki gelişmeler ve toplumsal değişim süreçleri, girişimcilik kavramının zamanla farklı bir boyut kazanmasına yol açmıştır. Başlangıçta girişimcilik, genel olarak piyasa ekonomisi ve kamu ekonomisi çerçevesinde değerlendirilirken, zaman içerisinde bu kavram çok daha geniş bir anlam kazanarak çeşitli alt kategorilere ayrılmıştır (Türkmen, 2017). Özellikle günümüzde girişimcilik faaliyetlerinin yaygınlaşması, bu alana olan ilgiyi artırmış; bireylerin farklı sektörlerde ve farklı motivasyonlarla girişimcilik faaliyetlerine yönelmesine neden olmuştur. Böylelikle girişimcilik yalnızca ekonomik bir kavram olmanın ötesine geçmiş ve toplumsal, çevresel ve dijital boyutları da kapsayan çok yönlü bir yapı haline gelmiştir.

Girişimcilik, yalnızca ekonomik kalkınmanın temel bir aracı olmakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal ve kültürel gelişimin de önemli bir dinamiği olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, girişimcilik türleri farklı yaklaşımlarla sınıflandırılmış ve her biri kendi içinde ayrı bir inceleme alanı oluşturmuştur. Literatürde öne çıkan başlıca girişimcilik türleri arasında; yeni iş fırsatlarını değerlendirme temeline dayanan Fırsat Girişimciliği, yenilikçi ve özgün fikirlerin ön planda olduğu Yaratıcı Girişimcilik, mevcut iş modellerini takip ederek uygulayan Takipçi Girişimcilik, dijital ortamları kullanarak değer üreten Sanal (Dijital) Girişimcilik, çevre dostu yaklaşımları benimseyen Çevreci Girişimcilik, toplumsal fayda odaklı projeler geliştiren Sosyal Girişimcilik, çalışanların örgüt içindeki yenilik süreçlerine katkı sunduğu İç Girişimcilik, büyük ölçekli işletmelerin yenilik geliştirme çabalarıyla ilişkili olan Kurumsal Girişimcilik, devletin ekonomik ve toplumsal alanlara müdahalesiyle ortaya çıkan Kamu Girişimciliği ile toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında değerlendirilen Kadın Girişimciliği bulunmaktadır (Saygın, 2016).

1.4.1. Fırsat Girişimciliği

Fırsat girişimciliği, kâr elde etme amacıyla risk alarak yenilikçi iş fikirlerini uygulamaya koyan girişimcileri tanımlar. Bu bağlamda “fırsat”, belirli bir iş fikrinin en uygun zamanda değerlendirilmesi anlamına gelir. Fırsat girişimcileri, henüz karşılanmamış piyasa ihtiyaçlarını analiz ederek bu boşlukları yenilikçi ürün ya da hizmetlerle doldurmayı hedefler. Ancak her girişimcinin bu kategoride yer alması mümkün değildir; çünkü fırsat girişimcisi, piyasa dinamiklerini iyi okuyabilen, gelişmeleri önceden görebilen ve bu doğrultuda hızlıca hareket ederek risk üstlenebilen bireydir (Saylan, 2011). Bu tür girişimcilik, özellikle pazarda ihtiyaçlara yeterince yanıt verilemeyen alanlarda yeni iş olanaklarının doğmasını sağlar.

1.4.2. Yaratıcı (Özgün) Girişimcilik

Yaratıcı girişimcilik, özgün bir ürün veya hizmetin ilk kez geliştirilmesi ya da mevcut olanların farklı biçimlerde yeniden tasarlanarak katma değer sağlanması sürecini kapsar. Bu girişimcilik türü, yenilik odaklı yaklaşımlarla daha fazla gelir elde etmeyi amaçlar (Akpınar, 2011). Başarılı yaratıcı girişimler, pazardaki ihtiyaçlara doğrudan yanıt verebilen, fonksiyonel ve kullanışlı çözümler geliştirilmesine dayanır. Ancak teknolojik yeniliklerin artmasına rağmen, piyasada talep görmeyen ürünlerin sunulması bu girişimlerin başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açabilir (Saylan, 2011).

1.4.3. Takipçi Girişimcilik

Takipçi girişimcilik, yenilikçi fikirler üreten girişimcileri takip eden ve bu fikirleri benzer biçimde uygulamaya koyan bireylerin oluşturduğu girişimcilik modelidir. Bu girişimciler genellikle kendi orijinal fikirleri yerine, mevcut ürün ya da hizmetleri örnek alarak faaliyet gösterirler (Tekin, 2009). Takipçi girişimcilik kimi zaman “taklitçilik” olarak da adlandırılır ve pazarda daha önce sunulmuş benzer çözümleri yeniden piyasaya sürerek pay sahibi olmayı amaçlar.

1.4.4. Sanal (Dijital) Girişimcilik

Dijital teknolojilerdeki ilerlemelerle birlikte gelişen sanal girişimcilik, iş faaliyetlerinin internet ve dijital platformlar aracılığıyla yürütülmesini kapsamaktadır. Özellikle COVID-19 pandemisi sürecinde ivme kazanan bu girişimcilik biçimi; yenilik, girişimcilik ruhu ve sermayeyi dijital ortamda bir araya getirerek dijital ekonominin temel taşlarından biri haline gelmiştir (Salık, 2015). Sosyal medya, e-ticaret, mobil uygulamalar ve dijital para gibi alanlarda yenilikçi adımlar atan sanal girişimciler, fiziksel ofislere olan ihtiyacı azaltmakta ve zaman yönetiminde verimlilik sağlamaktadır.

1.4.5. Çevreci Girişimcilik

Çevresel sorunlara duyarlılık temelinde gelişen çevreci girişimcilik, doğaya zarar vermeyen üretim ve hizmet modelleri tasarlayan girişimcilerin faaliyetlerini ifade eder. Geri dönüşüm, çevre dostu üretim ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda iş geliştiren bu girişimciler, uzun vadede çevresel etkileri azaltmayı amaçlamaktadır (Top, 2006). Çevreci girişimcilik; ekogirişimcilik, yeşil girişimcilik ve ekolojik girişimcilik gibi alt türler üzerinden de analiz edilmektedir. Bu girişimciler yatırımlarını çevresel duyarlılık ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda şekillendirerek yeni iş sahaları yaratmaktadır.

1.4.6. Sosyal Girişimcilik

Toplumsal sorunlara yönelik yenilikçi çözümler geliştirme hedefiyle kâr amacı gütmeyen faaliyet gösteren sosyal girişimcilik, günümüzde önemli bir girişimcilik türü olarak öne çıkmaktadır (Apak vd, 2010). Eğitim, sağlık, çevre gibi alanlara odaklanan sosyal girişimciler, toplumsal faydayı artırmak için çeşitli kaynaklarını bu alanlarda kullanmaktadır. Sosyal girişimler yalnızca bireysel inisiyatiflerle sınırlı kalmayıp aynı zamanda kamu politikaları çerçevesinde de desteklenmektedir.

1.4.7. İç Girişimcilik

İç girişimcilik, bir işletme ya da kurum bünyesinde çalışan bireylerin yenilikçi projeler geliştirerek kuruma değer katmasını ifade eder. İlk kez Gifford Pinchot tarafından 1983 yılında tanımlanan bu kavram, çalışanların kurum içindeki fırsatları değerlendirerek yeni ürün, hizmet ya da süreçler geliştirmesini içerir (Karaca vd, 2016). İç girişimcilik, kurumların yenilik kapasitelerini artırarak rekabet gücünü güçlendiren stratejik bir araç olarak kabul edilir.

1.4.8. Kadın Girişimciliği

Kadın girişimciliği, kadınların risk üstlenerek ekonomik faaliyetlerde yer almaları ve kamu ya da özel sektör tarafından desteklenmeleriyle ortaya çıkan girişimcilik biçimidir (Saygın, 2016). Kadınların iş dünyasına entegrasyonu, ekonomik büyümeye ve sosyal gelişmeye katkı sağlamakla birlikte; bu alanda karşılaşılan başlıca engeller arasında ailevi sorumluluklar, toplumsal roller ve ekonomik kısıtlar yer almaktadır. Ev işleri ve aile yükümlülükleri nedeniyle kadınlar iş hayatına katılmakta

tereddüt edebilmekte ve genellikle esnek çalışma modellerini tercih etmektedirler (Saygın, 2016). Buna rağmen, kadın girişimciliği günümüzde giderek artan desteklerle birlikte önem kazanmaktadır.

1.5. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Girişimcilik, belirsizliğin hakim olduğu ortamlarda stratejik kararlar alma, fırsatları tanıma ve bu fırsatları değerlendirmek üzere risk üstlenme sürecidir. Bu dinamik süreçte başarılı olmak için belirli özelliklere sahip olmak gerekmektedir. Girişimcilik davranışını etkileyen kişisel özellikler kısmen doğuştan gelirken, kısmen çevresel etmenlerle gelişmekte ve bazıları ise öğrenme yoluyla kazanılmaktadır. Bu bağlamda, girişimciliği etkileyen faktörler genel olarak ekonomik, sosyal ve psikolojik boyutlar altında incelenmektedir (Gürer, Sezen ve Solmaztürk, 2014).

1.5.1. Ekonomik Faktörler

Girişimcilik ile ekonomik kalkınma arasında karşılıklı ve tamamlayıcı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki, piyasa rekabetinin güçlenmesini sağlarken ekonomik dinamizmi de artırmaktadır (Özkan, 2003). Ekonomik kalkınmanın sağlanması amacıyla oluşturulan politikalar, girişimciliğin desteklenmesini öncelikli hale getirmiştir. Özellikle üretken olmayan sektörlerde çalışan bireylerin daha üretken alanlara yönlendirilmesi yoluyla ekonomik verimliliğin artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, tarım gibi geleneksel sektörlerde girişimcilik fırsatlarının teşvik edilmesi stratejik bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir (Dutz, Ordoover ve Willig, 2000).

Ekonomik büyümenin öncüsü olan girişimciler; yeni ürünler geliştirmek, yeni pazarlar oluşturmak ve mevcut yapıları dönüştürmek suretiyle ekonomik yapının şekillenmesinde önemli rol oynarlar (Müftüoğlu, 2004). Yenilikçi girişimler, sadece ekonomik büyümeye katkı sağlamakla kalmayıp işgücü piyasasını ve endüstri yapısını dönüştürerek toplumun genel refahını artırır. Bunun yanı sıra, bölgesel kalkınma farklarının azaltılmasında da girişimciliğin etkisi büyüktür (Gülşen, 2021).

1.5.2. Sosyal Faktörler

Toplumsal birey üzerindeki etkisi, girişimcilik davranışlarının şekillenmesinde kritik bir öneme sahiptir. Sosyal faktörler kapsamında, bireylerin iletişim tarzları, değer yargıları, yaşam biçimleri ve düşünce yapıları değerlendirilir. Örneğin, otoriter aile yapıları ve baskıcı tutumlar, bireylerin özgüvenini zayıflatarak risk almaya yönelik eğilimlerini azaltmaktadır (Jahoda, 1993). Bu tür aile ortamları, girişimcilikte gerekli olan cesaret, yenilikçilik ve öz-yeterlilik gibi özelliklerin gelişimini engeller (Giddens, 2000).

Toplumsal kültürel yapısı da girişimciliğin desteklenmesinde belirleyici faktörler arasındadır. Gelenekler, görenekler, sosyal ilişkiler ve kurumlar girişimcilik üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler yaratabilir. Bazı kültürlerde sosyal bağlar girişimciliği teşvik ederken, diğerlerinde ise bu bağlar sınırlayıcı olabilir. Parsons'un ifade ettiği üzere, girişimcilik genellikle kişisel olmayan, anonim ve rasyonel sosyal ilişkilerle desteklenmektedir; buna karşın, güçlü yüz yüze ve duygusal bağlar girişimcilik potansiyelini sınırlayabilir (Şaylan, 1974).

1.5.3. Psikolojik Faktörler

Girişimcilik davranışlarının ortaya çıkmasında psikolojik etkenler, sosyo-kültürel bağlamla birlikte değerlendirilmelidir. Bireyin ailesi, arkadaş çevresi, eğitim düzeyi ve toplum içindeki konumu, girişimci kişilik gelişimini doğrudan etkiler (Yüzüak, 2010). Psikolojik kuramlar içinde, David McClelland'ın "Başarı İhtiyacı Teorisi" girişimcilik kavramını açıklamada önemli bir yere sahiptir. Bu teoriye göre, yüksek başarı güdüsüne sahip bireyler girişimcilik faaliyetlerine daha yatkındır. Başarma arzusu taşıyan kişiler problem çözme becerileri gelişmiş, eleştiriye açık, rutin işlerden hoşlanmayan ve yüksek hedeflere odaklanan bireylerdir (Sexton ve Smilor, 1986; Kothari, 2013).

Psikolojik faktörler bağlamında; bireyin geçmiş deneyimleri, değer yargıları ve bilinçaltına yerleşen tutumlar girişimcilik eğilimini şekillendirir. Girişimcilik potansiyelini belirleyen önemli psikolojik nitelikler arasında cesaret, yenilikçilik, risk alma isteği, içsel kontrol odağı, çözüm üretme becerisi ve yaratıcı düşünce yer almaktadır (Kaygın ve Güven, 2015).

2. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Araştırma Kütahya ilinde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerde mevcut işi bulunan ve işletmelerin sahibi olan girişimcileri kapsamaktadır. Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Anket için Girişimcilerin Girişimcilik, İnovasyon Yapma, İnovatif Düşünce ve İnovatif Girişimcilik Düzeylerinin İncelenmesi adlı Makbule Alkan'ın Yüksek Lisans Tezindeki ölçekten yararlanılmış ve katılım %100 oranında karşılıklı görüşmeler yolu ile girişimcilerin anketi cevaplayarak katkı göstermeleri sağlanmıştır. Kütahya İl'inde bizzat firma sahibi, girişimcilik düşüncelerini hayata geçirmiş olan kişiler görüşme kapsamına alınmıştır. Anket 3 sektörde yapılmıştır. Anket sektör kısıtlaması 1- Eğlence, 2- Ticaret, 3- Hizmet sektör

başlıklarıyla kısıtlanmış ve 250 kişiyle yapılmıştır. Ancak tüm sorulara tam yanıt vermemiş olan 41 kişi çıkarılmıştır. 208 kişi tüm sorulara tam yanıt vermiş olduğu için bu kişilerin anketi araştırmaya dahil edilmiştir.

Hipotez 1. “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır”

Hipotez 2. “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri yaş değişkenine göre farklılaşmaktadır”

Hipotez 3. “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri medeni durum değişkenine göre farklılaşmaktadır.”

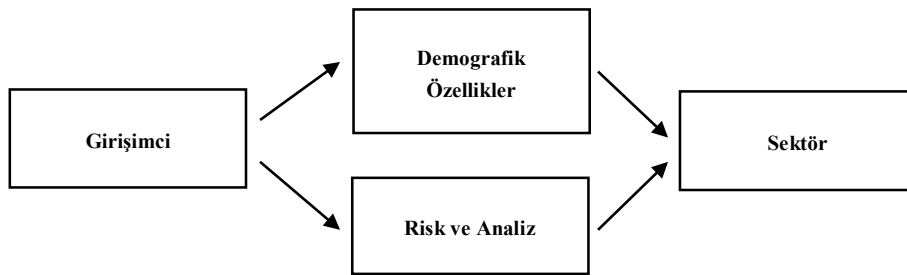
Hipotez 4. “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri mesleki deneyim değişkenine göre farklılaşmaktadır.”

Hipotez 5. “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri çalışma süresi değişkenine göre farklılaşmaktadır.”

Hipotez 6. “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri sektör değişkenine göre farklılaşmaktadır.”

Sorulara verilen cevaplara göre kavramlar birbiri ile anlamlı yönde etkilenmiştir ve birbirleri ile ilişki olduğu yönünde cevaplar alınmıştır.

Şekil 1: *Araştırmanın Modeli*

3. ANALİZ BULGULARI

Tablo 1: *Katılımcıların Demografik Özellikleri*

Çalışma Süresi				Medeni Durum		Total
				Evli	Bekar	
1-5 yıl	Ticaret	Cinsiyet	Erkek	25	17	42
			Kadın	17	14	31
		Total		42	31	73
	Hizmet	Cinsiyet	Erkek	2	4	6
			Kadın	3	6	9
		Total		5	10	15
	Eğlence	Cinsiyet	Erkek	10	16	26
			Kadın	7	7	14
		Total		17	23	40
	Total	Cinsiyet	Erkek	37	37	74
			Kadın	27	27	54
		Total		64	64	128
6-10 yıl arası	Ticaret	Cinsiyet	Erkek	18	6	24
			Kadın	6	6	12
		Total		24	12	36
	Hizmet	Cinsiyet	Erkek	3	2	5
			Kadın	2	0	2
		Total		5	2	7
	Eğlence	Cinsiyet	Erkek	4	3	7
			Kadın	4	1	5
		Total		8	4	12
	Total	Cinsiyet	Erkek	25	11	36
			Kadın	12	7	19
		Total		37	18	55
11 yıl ve üzeri	Ticaret	Cinsiyet	Erkek	17	2	19
			Kadın	3	0	3
		Total		20	2	22

Total	Hizmet	Cinsiyet	Kadın	1	1	
		Total		1	1	
	Eğlence	Cinsiyet	Erkek	2	2	
		Total		2	2	
	Total	Cinsiyet	Erkek	19	2	21
		Kadın	4	0	4	
	Total			23	2	25
	Ticaret	Cinsiyet	Erkek	60	25	85
		Kadın	26	20	46	
		Total		86	45	131
	Hizmet	Cinsiyet	Erkek	5	6	11
		Kadın	6	6	12	
		Total		11	12	23
	Eğlence	Cinsiyet	Erkek	16	19	35
		Kadın	11	8	19	
		Total		27	27	54
	Total	Cinsiyet	Erkek	81	50	131
		Kadın	43	34	77	
Total			124	84	208	

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 3.1'de verilmiştir.

Girişimcilerin 1-5 yıl çalışma süresi medeni durumuna göre ticaret sektöründe erkeklerin (42) 25'inin evli 17'sinin bekar, kadınların (31) ise 17'sinin evli 14'ünün bekar olduğu görülmektedir. Toplamda 42 evli, 31 bekar, 73 kişi katılım sağlamıştır. Ticaret sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısından fazla olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısından fazla olduğu, evli kişilerin çalışma sayısı bekar kişilerin çalışma sayısından fazla olduğu görülmektedir. Buna göre ticaret sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 1-5 yıl çalışma süresi medeni durumuna göre hizmet sektöründe erkeklerin (6) 2'sinin evli 4'ünün bekar, kadınların ise (9) 3'ünün evli 6'sının bekar olduğu görülmektedir. Toplamda 5 evli, 10 bekar, 15 kişi katılım sağlamıştır. Hizmet sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısından az olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısından az olduğu, evli kişilerin çalışma sayısı bekar kişilerin çalışma sayısından az olduğu görülmektedir. Buna göre hizmet sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin az olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 1-5 yıl çalışma süresi medeni durumuna göre eğlence sektöründe erkeklerin (26) 10'nunun evli 16'sının bekar, kadınların ise (14) 7'sinin evli 7'sinin bekar olduğu görülmektedir. Toplamda 17 evli, 23 bekar, 40 kişi katılım sağlamıştır. Eğlence sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısından az olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısına eşit olduğu görülmektedir. Buna göre eğlence sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin az olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 6-10 yıl çalışma süresi medeni durumuna göre ticaret sektöründe erkeklerin (24) 18'inin evli 6'sının bekar, kadınların (12) ise 6'sının evli 6'sının bekar olduğu görülmektedir. Toplamda 24 evli, 12 bekar, 36 kişi katılım sağlamıştır. Ticaret sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısından fazla olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısının eşit olduğu görülmektedir. Buna göre ticaret sektöründe evlilerin çalışma isteğinin fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 6-10 yıl çalışma süresi medeni durumuna göre hizmet sektöründe erkeklerin (5) 3'ünün evli 2'sinin bekar, kadınların ise (2) 2'sinin evli, bekar kadının katılmadığı görülmektedir. Toplamda 5 evli, 2 bekar, 7 kişi katılım sağlamıştır. Hizmet sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısından fazla olduğu, bekar kadının katılım sağlamadığı görülmektedir. Buna göre hizmet sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin fazla olduğu görülmektedir.

Girişimcilerin 6-10 yıl çalışma süresi medeni durumuna göre eğlence sektöründe erkeklerin (7) 4'ünün evli 3'ünün bekar, kadınların ise (5) 4'ünün evli, 1'inin bekar kadın olduğu görülmektedir. Toplamda 8 evli, 4 bekar, 12 kişi katılım sağlamıştır. Eğlence sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısına göre fazla olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısına göre fazla olduğu, evli kişilerin çalışma sayısı bekar kişilerin çalışma sayısına göre fazla olduğu görülmektedir. Buna göre eğlence sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 11 yıl ve üzeri çalışma süresi medeni durumuna göre ticaret sektöründe erkeklerin (19) 17'sinin evli 2'sinin bekar, kadınların (3) ise 3'ünün evli, bekar kadının katılmadığı görülmektedir. Toplamda 20 evli, 2 bekar, 22 kişi katılım sağlamıştır.

Ticaret sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısına göre fazla olduğu, bekar kadının katılım sağlamadığı, evli kişilerin çalışma sayısı bekar kişilerin çalışma sayısına göre fazla olduğu görülmektedir. Buna göre ticaret sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 11 yıl ve üzeri çalışma süresi medeni durumuna göre hizmet sektöründe erkeklerin katılmadığı, kadınların (1) ise 1nin evli, bekar kadının katılmadığı görülmektedir. Toplamda 1 evli kişi katılım sağlamıştır. Hizmet sektöründe evli ve bekar erkeklerin katılmadığı, evli kadının katıldığı görülmektedir. Buna göre hizmet sektöründe sadece kadın çalışma isteğinin olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin 11 yıl ve üzeri çalışma süresi medeni durumuna göre eğlence sektöründe kadınların katılmadığı, erkeklerin (2) ise 2sinin evli, bekar erkeğin katılmadığı görülmektedir. Toplamda 2 evli kişi katılım sağlamıştır. Eğlence sektöründe evli kişilerin çalışma isteğinin olduğu gözlemlenmiştir.

Ticaret sektöründe toplamda (131) 60 evli erkek, 25 bekar erkek, 26 evli kadın, 20 bekar kadın katılım sağlanmıştır. Evli erkek katılımı bekar erkek katılımına göre daha fazladır. Evli kadın katılımı bekar kadın katılımına göre fazladır. Evli erkek katılımı evli kadın katılımına göre fazladır. Bekar erkek katılımı bekar kadın katılımına göre fazladır. Ticaret sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısına göre fazla olduğu, evli kadınların çalışma bekar kadınların çalışma sayısına göre fazla olduğu, evli kişilerin çalışma sayısı bekar kişilerin çalışma sayısına göre fazla olduğu görülmektedir. Buna göre ticaret sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Hizmet sektöründe toplamda (23) 5 evli erkek, 6 bekar erkek, 6 evli kadın, 6 bekar kadın katılım sağlanmıştır. Bekar erkek katılımı evli erkek katılımına göre daha fazladır. Evli kadın katılımı bekar kadın katılımı eşittir. Evli kadın katılımı evli erkek katılımına göre fazladır. Bekar kadın katılımı erkek katılımına göre fazladır. Hizmet sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısına göre az olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısına eşit olduğu görülmektedir. Buna göre hizmet sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin az olduğu gözlemlenmiştir.

Eğlence sektöründe toplamda (50) 16 evli erkek, 19 bekar erkek, 11 evli kadın, 8 bekar kadın katılım sağlanmıştır. Bekar erkek katılımı evli erkek katılımına göre daha fazladır. Evli kadın katılımı bekar kadın katılımına göre fazladır. Evli erkek katılımı evli kadın katılımına göre fazladır. Bekar erkek katılımı bekar kadın katılımına göre fazladır. Eğlence sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısına göre az olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısına göre az olduğu, evli kişilerin çalışma sayısı bekar kişilerin çalışma sayısına göre az olduğu görülmektedir. Buna göre eğlence sektöründe evlilerin bekarlara göre çalışma isteğinin az olduğu gözlemlenmiştir.

Ticaret, hizmet ve eğlence sektörlerinde 81 evli erkek, 50 bekar erkek, 43 evli kadın, 34 bekar kadın olmak üzere 208 kişi katılım sağlamıştır. Evli erkek katılımı bekar erkek katılımına göre fazladır. Evli kadın katılımı bekar kadın katılımına göre fazladır. Evli erkek katılımı evli kadın katılımına göre fazladır. Bekar erkek katılımı bekar kadın katılımına göre fazladır. Medeni duruma göre 124 evli, 84 bekar kişi katılım sağlamıştır. Buna göre ticaret, hizmet ve eğlence sektöründe evli erkeklerin çalışma sayısı bekar erkeklerin çalışma sayısına göre fazla olduğu, evli kadınların çalışma sayısı bekar kadınların çalışma sayısına göre fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 2: Girişimcilik Ölçeği İçin Faktör ve Güvenirlilik Analizi

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Varyans	Cronbachs Alpha
Özgüven	24	0,602	0,3	0,81
	16	0,847		
	6	0,846		
	31	0,842		
	14	0,810		
	12	0,755		
Fırsatları Değerlendirme	26	0,755	0,22	0,77
	8	0,856		
	35	0,864		
	30	0,834		
	25	0,799		
	37	0,585		
Öngörü	11	0,531	0,13	0,75
	15	0,829		
	1	0,77		

Açıklanan Varyans =0,65 Cronbachs Alpha=0,88

Araştırmaya katılan katılımcıların faktör ve güvenirlik analizi dağılımları Tablo 3.2de verilmiştir.

Özgüven faktörün varyans değeri %30,0 fırsatları değerlendirme faktörün varyans değeri %22,0 öngörü faktörünün varyans değeri %13,0 olduğu görülmektedir.

Girişimcilik ölçeği özgüven boyutu 6 ifadeden, fırsatları değerlendirme boyutu 6 ifadeden, öngörü boyutu 3 ifaden oluşmaktadır. Toplamda 15 ifade yer almıştır.

Özgüven Cronbach's Alpha değerleri özgüven için($\alpha=0,81$), fırsatları değerlendirme için($\alpha=0,77$), öngörü içinse ($\alpha=0,75$) olarak tespit edilmiştir. Buna göre elde edilen sonuçlara göre, analizde kullanılan ölçeklerin Alpha değerleri 0.70'in üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Yaş İçin ANOVA Testi

		N	Ortalama	p (sig)
Özgüven	18-30 arası	65	4,63	0,00
	31-40 arası	85	4,52	0,01
	41 ve üzeri	58	4,35	0,01
	Total	208	4,51	
Fırsatları Değerlendirme	18-30 arası	65	4,63	0,00
	31-40 arası	85	4,50	0,00
	41 ve üzeri	58	4,33	0,00
	Total	208	4,50	
Öngörü	18-30 arası	65	4,76	0,00
	31-40 arası	85	5,02	0,00
	41 ve üzeri	58	4,37	0,00
	Total	208	4,76	
Girişimcilik	18-30 arası	65	4,66	0,00
	31-40 arası	85	4,61	0,01
	41 ve üzeri	58	4,35	0,01
	Total	208	4,55	

Araştırmaya katılan katılımcıların yaş dağılımları Tablo 3.3te verilmiştir

Özgüven açısından; 18 – 30 yaş arası ($p=0,0$); 31 – 40 yaş arası ile 41 ve üzeri yaş ($p=0,01$), fırsatları değerlendirme açısından; 18 – 30 yaş arası ile 41 ve üzeri yaş ($p=0,0$); öngörü açısından; 18 – 30 yaş arası ile 41 ve üzeri yaş ($p=0,0$); girişimcilik açısından 18 – 30 yaş ($p=0,0$), 31 – 40 yaş arası ile 41 ve üzeri yaş ($p=0,01$) %95 güven aralığında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Bu duruma göre özgüven 18-30($x=4.63$) yaş aralığında yüksek, 41 ve üzeri(4.35) yaş aralığında düşük çıkmıştır. Gençlerin girişimcilik konusunda daha çok özgüvenli olduğu görülmektedir. Fırsatları değerlendirmede 18-30($x=4.63$) yaş aralığında yüksek, 41 yaş ve üzeri($x=4.33$) yaş aralığında düşük çıkmıştır. Gençlerin girişimcilik konusunda fırsatları değerlendirme de daha istekli olduğu görülmüştür. Öngörü kısmında 31-40($x=5.02$) yaş aralığında daha yüksektir.

Tablo 4: Mesleki Deneyim Açısından ANOVA Testi

		N	Ortalama	p (sig)
Özgüven	1-5 yıl arası	88	4,59	0,01
	6-10 yıl arası	76	4,49	0,01
	11 yıl ve üzeri	44	4,38	0,01
	Total	208	4,51	
Fırsatları Değerlendirme	1-5 yıl arası	88	4,57	0,00
	6-10 yıl arası	76	4,52	0,02
	11 yıl ve üzeri	44	4,30	0,02
	Total	208	4,50	
Öngörü	1-5 yıl arası	88	5,08	0,04
	6-10 yıl arası	76	4,59	0,04
	11 yıl ve üzeri	44	4,41	0,04
	Total	208	4,76	
Girişimcilik	1-5 yıl arası	88	4,68	0,01
	6-10 yıl arası	76	4,52	0,01
	11 yıl ve üzeri	44	4,36	0,01
	Total	208	4,55	

Araştırmaya katılan katılımcıların mesleki deneyim dağılımları Tablo 3.4de verilmiştir.

Özgüven açısından; 1 – 5 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,01$), fırsatları değerlendirme açısından; 1 – 5 yıl ($p=0,0$), 6 – 10 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,02$); öngörü açısından, 1 – 5 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,04$), girişimcilik açısından 1 – 5 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,01$) %95 güven aralığında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Bu duruma göre mesleki deneyim açısından özgüven 1-5 yıl arası ($x=4.59$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.38$) düşük çıkmıştır. Mesleki deneyimin 1-5 yıl arasında özgüvenin arttırdığını göstermiş. Fırsatları değerlendirme de 1-5 yıl arası ($x=4.57$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.30$) düşük, öngörü 1-5 yıl arası ($x=5.08$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.41$) düşük, girişimcilik 1-5 yıl arası($x=4.68$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.36$) düşük çıkmıştır. Yani mesleki deneyim açısından 1-5 yıl arası daha özgüvenli, fırsatları değerlendiren, öngörülü ve girişimci oldukları gözlemlenmiş olup 11 yıl ve üzeri yaş grubunun risk almak istemediği görülmüştür.

Tablo 5: Çalışma Süresi İçin ANOVA Testi

		N	Ortalama	p (sig)
Özgüven	1-5 yıl	128	4,56	0,00
	6-10 yıl arası	55	4,51	0,01
	11 yıl ve üzeri	25	4,25	0,01
	Total	208	4,51	
Fırsatları Değerlendirme	1-5 yıl	128	4,57	0,00
	6-10 yıl arası	55	4,49	0,02
	11 yıl ve üzeri	25	4,14	0,02
	Total	208	4,50	
Öngörü	1-5 yıl	128	4,93	0,04
	6-10 yıl arası	55	4,59	0,04
	11 yıl ve üzeri	25	4,25	0,04
	Total	208	4,76	
Girişimcilik	1-5 yıl	128	4,64	0,0
	6-10 yıl arası	55	4,52	0,01
	11 yıl ve üzeri	25	4,21	0,01
	Total	208	4,55	

Araştırmaya katılan katılımcıların çalışma süresi dağılımları Tablo 3.5de verilmiştir.

Özgüven açısından; 1 – 5 yıl ($p=0,0$), 6 – 10 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,01$), fırsatları değerlendirme açısından; 1 – 5 yıl ($p=0,0$), 6 – 10 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,02$); öngörü açısından, 1 – 5 yıl arası, 6-10 yıl arası ve 11 yıl ve üzeri ($p=0,04$); girişimcilik açısından, 1 – 5 yıl arası ($p=0,0$), 6 – 10 yıl arası ile 11 yıl ve üzeri ($p=0,01$) %95 güven aralığında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Bu duruma göre çalışma süresi açısından özgüven 1-5 yıl arası ($x=4.56$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.25$) düşük çıkmıştır. Çalışma süresinin 1-5 yıl arasında özgüvenin arttırdığını göstermiş. Fırsatları değerlendirme de 1-5 yıl arası ($x=4.57$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.14$) düşük, öngörü 1-5 yıl arası ($x=4.93$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.25$) düşük, girişimcilik 1-5 yıl arası($x=4.64$) yüksek, 11 yıl ve üzeri ($x=4.21$) düşük çıkmıştır. Yani çalışma süresi açısından 1-5 yıl arası daha özgüvenli, fırsatları değerlendiren, öngörülü ve girişimci oldukları gözlemlenmiş olup 11 yıl ve üzeri yaş grubunun işlerinin sabit olmasını istedikleri görülmüştür.

Tablo 6: Sektör İçin ANOVA Testi

		N	Ortalama	p (sig)
Özgüven	Ticaret	131	4,47	0,00
	Hizmet	23	4,57	0,01
	Eğlence	54	4,56	0,01
	Total	208	4,51	
Fırsatları Değerlendirme	Ticaret	131	4,46	0,02
	Hizmet	23	4,66	0,02
	Eğlence	54	4,52	0,02
	Total	208	4,50	
Öngörü	Ticaret	131	4,76	0,01
	Hizmet	23	4,74	0,01
	Eğlence	54	4,77	0,01
	Total	208	4,76	
Girişimcilik	Ticaret	131	4,52	0,00
	Hizmet	23	4,64	0,01
	Eğlence	54	4,59	0,01
	Total	208	4,55	

Araştırmaya katılan katılımcıların sektör dağılımları Tablo 3.6da verilmiştir.

Özgüven açısından ticaret (0,0), hizmet ve eğlence sektörleri (0,01), fırsatları değerlendirme açısından ticaret, hizmet ve eğlence sektörleri (p=0,02), öngörü açısından ticaret, hizmet ve eğlence sektörleri (0,01), girişimcilik açısından ticaret sektörü (0,0), hizmet ve eğlence sektörleri (0,01) %95 güven aralığında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Cinsiyet İçin t – Testi

	Cinsiyet	N	Mean	p
Özgüven	Erkek	131	4,50	0,07
	Kadın	77	4,52	
Fırsatları Değerlendirme	Erkek	131	4,49	0,08
	Kadın	77	4,50	
Öngörü	Erkek	131	4,70	0,2
	Kadın	77	4,85	
Girişimcilik	Erkek	131	4,54	0,03
	Kadın	77	4,58	

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet dağılımları Tablo 3.7de verilmiştir.

% 95 güven aralığında erkeklerin girişimcilik düzeylerinin kadınlardan daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 3.8: Medeni Durum İçin t – Testi

	Medeni Durum	N	Ortalama	p
Özgüven	Evli	124	4,49	0,02
	Bekar	84	4,54	
Fırsatları Değerlendirme	Evli	124	4,49	0,3
	Bekar	84	4,50	
Öngörü	Evli	124	4,82	0,01
	Bekar	84	4,67	
Girişimcilik	Evli	124	3,56	0,02
	Bekar	84	4,55	

Araştırmaya katılan katılımcıların medeni durum dağılımları Tablo 3.8de verilmiştir.

% 95 güven aralığında bekarların özgüven düzeyleri evlilerden, evlilerin öngörü düzeyleri bekarlardan, bekarların girişimcilik düzeyleri evlilerden daha fazladır.

Tablo 3.9: Değişkenler Arası Korelasyon Tablosu

	1-Özgüven	2-Fırsatları değerlendirme	3-Öngörü	4-Girişimcilik	5-Cinsiyet	6-Yaş	7-Medeni durum	8-Mesleki deneyim	9-Çalışma süresi	10-Sektör
1-Özgüven	1,00	0,711**	0,214**	0,680**	0,030	-,290**	0,060	-,210**	-,240**	0,120
2-Fırsatları Değerlendirme		1,00	,264**	,728**	0,010	-,260**	0,010	-,220**	-,280**	0,070
3- Öngörü			1,00	,823**	0,040	-0,080	-0,040	-,161*	-,141*	0,00
4-Girişimcilik				1,00	0,040	-,230**	-0,010	-,250**	-,260**	0,060
5-Cinsiyet					1,00	-0,110	0,060	-,190**	-,169*	0,020
6- Yaş						1,00	-,230**	,550**	,505**	-,340**
7-Medeni Durum							1,00	-,210**	-,290**	,148*
8- Mesleki Deneyim								1,00	,771**	-,260**
9-Çalışma Süresi									1,00	-,200**
10-Sektör										1,00

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

*olanlar %95 **olanlar %99 güven aralığında demektir.

Araştırmaya katılan katılımcıların korelasyon dağılımları Tablo 3.9da verilmiştir.

Özgüven ve fırsatları değerlendirme arasında yüksek ($r=0,711$, $p<0,05$), özgüven ve öngörü arasında düşük ($r=0,214$, $p>0,05$), özgüven ve girişimcilik arasında yüksek ($r=0,680$, $p<0,05$), özgüven ve cinsiyet arasında düşük ($r=0,030$, $p>0,05$), özgüven ve yaş arasında düşük ($r=-0,290$, $p>0,05$), özgüven medeni durum arasında yüksek ($r=0,060$, $p<0,05$), özgüven ve mesleki deneyim arasında düşük ($r=-0,210$, $p>0,05$), özgüven ve çalışma süresi arasında düşük ($r=-0,240$, $p>0,05$), özgüven ve sektör arasında düşük ($r=0,120$, $p>0,05$).

Fırsatları değerlendirme ve öngörü arasında düşük ($r=0,214$, $p>0,05$), fırsatları değerlendirme ve girişimcilik arasında yüksek ($r=0,728$, $p<0,05$), fırsatları değerlendirme ve cinsiyet arasında düşük ($r=0,010$, $p>0,05$), fırsatları değerlendirme ve yaş arasında düşük ($r=-0,260$, $p>0,05$), fırsatları değerlendirme ve medeni durum arasında düşük ($r=0,010$, $p>0,05$), fırsatları değerlendirme ve mesleki deneyim arasında düşüktür ($r=-0,210$, $p>0,05$), fırsatları değerlendirme ve çalışma süresi arasında düşüktür ($r=-0,240$, $p>0,05$), fırsatları değerlendirme ve sektör arasında düşüktür ($r=0,120$, $p>0,05$).

Öngörü ve girişimcilik arasında yüksektir ($r=,823$, $p<0,05$), öngörü ve cinsiyet arasında düşüktür ($r=0,040$, $p>0,05$), öngörü ve yaş arasında düşüktür ($r=-0,080$, $p>0,05$), öngörü ve medeni durum arasında düşüktür ($r=-0,040$, $p>0,05$), öngörü ve mesleki deneyim arasında düşüktür ($r=-,161$, $p>0,05$), öngörü ve çalışma süresi arasında düşüktür ($r=-,141$), öngörü ve sektör arasında bağlantı bulunmamaktadır.

Girişimcilik ve cinsiyet arasında düşüktür ($r=0,040$, $p>0,05$), girişimcilik ve yaş arasında düşüktür ($r=-,230$, $p>0,05$), girişimcilik medeni durum arasında düşüktür ($r=-0,010$, $p>0,05$), girişimcilik ve mesleki deneyim arasında düşüktür ($r=-,260$, $p>0,05$), girişimcilik ve sektör arasında yüksektir ($r=0,060$, $p<0,05$).

Cinsiyet ve yaş arasında düşüktür ($r=-0,110$, $p>0,05$), cinsiyet ve medeni durum arasında yüksektir ($r=0,060$, $r<0,05$), cinsiyet ve mesleki deneyim arasında düşüktür ($r=-,190$, $p>0,05$), cinsiyet ve çalışma süresi arasında düşüktür ($r=-,169$, $p>0,05$), cinsiyet ve sektör arasında düşüktür ($r=0,020$, $p>0,05$).

Yaş ve medeni durum arasında düşüktür ($r=-,230$, $p>0,05$), yaş ve mesleki deneyim arasında yüksektir ($r=,550$, $p<0,05$), yaş ve çalışma süresi arasında yüksektir ($r=,505$, $p<0,05$), yaş ve sektör arasında düşüktür ($r=-,340$, $p>0,05$).

Medeni durum ve mesleki deneyim arasında düşüktür ($r=-,21$, $p>0,05$), medeni durum ve çalışma süresi arasında düşüktür ($r=-,290$, $p>0,05$), medeni durum ve sektör arasında düşüktür ($r=-,148$, $p>0,05$).

Mesleki deneyim ve çalışma süresi arasında yüksektir ($r=,771$, $p<0,05$), mesleki deneyim ve sektör arasında düşüktür ($r=-,260$, $p>0,05$).

Çalışma süresi ve sektör arasında düşüktür ($r=-200$, $p>0,0$).

Özgüven ve fırsatları değerlendirme arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,711$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve fırsatları değerlendirmeleri güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %50.55dir. Yani fırsatları değerlendirmenin %50.55i özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve öngörü arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,214$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve öngörüsü güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %4.57dir. Yani öngörünün %4.57si özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve girişimcilik arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,680$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve girişimcilikleri güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %45.24dür. Yani girişimcilik %45.24ü özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve cinsiyet arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,030$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve cinsiyetleri güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.09dur. Yani cinsiyetin %0.09u özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve yaş arasında düşük düzeyde negatif ($r=-,290$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve yaşı düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-84.10dur. Yani yaşın %-84.10u özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve medeni durum arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,060$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve medeni durumu güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.36dır. Yani medeni durumun %0.09u özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve mesleki deneyim arasında düşük düzeyde negatif ($r=-,210$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve mesleki deneyimi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-44.10dur. Yani mesleki deneyimin %-44.10u özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve çalışma süresi arasında düşük düzeyde negatif ($r=-,240$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve çalışma süresi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-57.60dur. Yani çalışma süresinin %-57.60ı özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Özgüven ve sektör arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,120$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların özgüven ve sektörü güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %1.44dür. Yani sektörün %1.44ü özgüvenden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve öngörü arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,264$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve öngörü güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %6.96dır. Yani sektörün %6.96sı fırsatları değerlendirilmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve girişimcilik arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,728$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve girişimcilik güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %52.99dur. Yani sektörün %52.99u fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve cinsiyet arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,001$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve cinsiyet güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.01dir. Yani sektörün %0.01i fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve yaş arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0,260$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve yaş düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-6.76dır. Yani sektörün %-6.76sı fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve medeni durum arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0,001$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve medeni durum güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır.

Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.01dir. Yani sektörün %0.01i fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve mesleki deneyim arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.220$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve mesleki deneyim düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-4.84dür. Yani sektörün %-4.84ü fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve çalışma süresi arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.280$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve çalışma süresi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-7.84dür. Yani sektörün %-7.84ü fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Fırsatları değerlendirme ve sektör arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.070$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların fırsatları değerlendirme ve sektörün güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.49dur. Yani sektörün %0.49u fırsatları değerlendirmeden kaynaklanıyor olabilir.

Öngörü ve girişimcilik arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.823$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların öngörü ve girişimciliği güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %67.73tür. Yani sektörün %67.73ü öngöründen kaynaklanıyor olabilir.

Öngörü ve cinsiyet arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.040$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların öngörü ve cinsiyeti güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.16dir. Yani sektörün %0.16sı öngöründen kaynaklanıyor olabilir.

Öngörü ve yaş arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.080$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların öngörü ve yaşı düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-0.64tür. Yani sektörün %-0.64ü öngöründen kaynaklanıyor olabilir.

Öngörü ve mesleki deneyim arasında düşük düzeyde negatif ($r=-1.161$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların öngörü ve mesleki deneyimi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-2.59dur. Yani sektörün %-2.59u öngöründen kaynaklanıyor olabilir.

Öngörü ve çalışma süresi arasında düşük düzeyde negatif ($r=-1.141$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların öngörü ve çalışma süresi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-1.98dir. Yani sektörün %-1.98i öngöründen kaynaklanıyor olabilir.

Girişimcilik ve cinsiyet arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.040$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların girişimcilik ve cinsiyet güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.16dir. Yani sektörün %0.16sı girişimcilikten kaynaklanıyor olabilir.

Girişimcilik ve yaş arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.230$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların girişimcilik ve yaş düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-5.29dur. Yani sektörün %-5.29u girişimcilikten kaynaklanıyor olabilir.

Girişimcilik ve medeni durum arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.010$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların girişimcilik ve medeni durum düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-0.01dir. Yani sektörün %-0.01i girişimcilikten kaynaklanıyor olabilir.

Girişimcilik ve mesleki deneyim arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.250$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların girişimcilik ve mesleki deneyim düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-6.25dir. Yani sektörün %-6.25i girişimcilikten kaynaklanıyor olabilir.

Girişimcilik ve çalışma süresi arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.260$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların girişimcilik ve çalışma süresi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-6.76dir. Yani sektörün %-6.76sı girişimcilikten kaynaklanıyor olabilir.

Girişimcilik ve sektör arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.060$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların girişimcilik ve sektör güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.36dir. Yani sektörün %0.36sı girişimcilikten kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyet ve yaş arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.110$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların cinsiyet ve yaş düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-1.21dir. Yani sektörün %-1.21i cinsiyetten kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyet ve medeni durum arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.060$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların cinsiyet ve medeni durum güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.36dır. Yani sektörün %0.36sı cinsiyetten kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyet ve mesleki deneyim arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.190$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların cinsiyet ve mesleki deneyim düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-3.61dir. Yani sektörün %-3.61i cinsiyetten kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyet ve çalışma süresi arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.169$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların cinsiyet ve çalışma süresi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-2.85dir. Yani sektörün %-2.85i cinsiyetten kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyet ve sektör arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.020$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların cinsiyet ve sektör güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %0.04tür. Yani sektörün %0.04ü cinsiyetten kaynaklanıyor olabilir.

Yaş ve medeni durum arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.230$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların yaş ve medeni durum düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-5.29dur. Yani sektörün %-5.29u yaştan kaynaklanıyor olabilir.

Yaş ve mesleki deneyim arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.550$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların yaş ve mesleki deneyim güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %30.25tir. Yani sektörün %30.25i yaştan kaynaklanıyor olabilir .

Yaş ve çalışma süresi arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.505$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların yaş ve çalışma süresi güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %25.50dir. Yani sektörün %25.50si yaştan kaynaklanıyor olabilir.

Yaş ve medeni durum arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.340$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların yaş ve medeni durum düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-11.56dır. Yani sektörün %-11.56sı yaştan kaynaklanıyor olabilir.

Medeni durum ve mesleki deneyim arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.210$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların medeni durum ve mesleki deneyim düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-4.41dir. Yani sektörün %-4.41i medeni durumdan kaynaklanıyor olabilir.

Medeni durum ve çalışma süresi arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.290$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların medeni durum ve çalışma süresi düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-8.41dir. Yani sektörün %-8.41i medeni durumdan kaynaklanıyor olabilir.

Medeni durum ve sektör arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.148$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların medeni durum ve sektör güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %2.19dur. Yani sektörün %2.19u medeni durumdan kaynaklanıyor olabilir.

Mesleki deneyim ve çalışma süresi arasında güçlü düzeyde pozitif ($r=0.771$) ve anlamlı ($p<0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların mesleki deneyim ve çalışma süresi güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %59.44tür. Yani sektörün %59.44ü mesleki deneyimden kaynaklanıyor olabilir.

Mesleki deneyim ve sektör arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.260$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların mesleki deneyim ve sektör düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-6.76dır. Yani sektörün %-6.76sı mesleki deneyimden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışma süresi ve sektör arasında düşük düzeyde negatif ($r=-0.200$) ve anlamsız ($p>0,05$) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların süresi ve sektör düşük bir ilişki ile ve anlamsız olarak birlikte azalmaktadır. Değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans %-4tür. Yani sektörün %-4ü çalışma süresinden kaynaklanıyor olabilir.

4. SONUÇ

İlk çağlardan itibaren insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için girişimcilik ruhuyla birçok yenilik yapma ihtiyacı duymuştur. İnsanoğlunun varlığından itibaren buluşların yapıldığı ve kayıt altında olmasa dahi birçok girişimcilik fikirlerinin gerçekleştiği düşünülmektedir. Mevsim değişimlerine göre göç yapan insanlık yerleşik hayata tarımla birlikte geçmiştir. Tarım yapmaya başlayan insanlık mahsul üretmeye ve mahsullerin işlenmesinde araçların bulunmasına vesile olmuştur. Üretim sonrasında mahsullerin satışı için pazarlar kurulmuştur. İnsanlar mahsullerini takas, madeni para yöntemleri ile satışa sunmuştur. Böylece girişimcilik fikirlerinin temelleri atılmaya başlamıştır.

Türkiyede girişimcilik temellerinin atılması Cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir. Cumhuriyet döneminde kongreler düzenlenmiş, anlaşmalar imzalanmış ve girişimcilerin desteklenmesi için kanunlar çıkarılmıştır. Girişimcilik faaliyetleri ülke içinde kalmamakla birlikte ihraç için desteklenmiştir. Ülke içindeki ticaret zaman zaman zorluklarla karşılaşsa da düzenlemeler yapılarak hem iç girişimcilik hem de dış girişimcilik için çalışmalar yapılmıştır.

Girişimcilik kavramı risk unsurunu ve inisiyatif kavramını göz önüne alarak kar etme ve Kendi işinin patronu olma isteği anlamıyla ifade edilebilir. Girişimciliğe engelleyen unsurlar olduğu gibi zorlayıcı şartları da vardır. Kendine güven ve istek ne kadar etkili olsa da engelleyici unsurlar yoğunlukta olabilmektedir. Bu unsurlar cinsiyet, medeni durum ve yaş gibi sıralanabilir.

Türkiyede girişimciliği desteklemek amacıyla kurum ve kuruluşlar kurulmuştur. Amaç girişimcilik faaliyetlerini desteklemek ve arttırmaktır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmalar devam etmektedir.

Kütahya ilinde girişimcilik büyük önem taşımakta ve desteklenmektedir. Birçok alanda girişimcilik adına eğitimler verilmektedir. Eğitimler sonucu girişimci desteklenip maddi yardım sağlanmaktadır. Kütahya ilinde çinicilik büyük önem taşımaktadır. Birçok alanda olduğu gibi çinicilik sektöründe ve porselen üretiminde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Araştırmada test edilen verilerin bulguları incelendiğinde;

- “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi” kabul edilmiştir.
- “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri yaş değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi kabul edilmiştir.
- “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri medeni durum değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi” kabul edilmiştir.
- “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri mesleki deneyim değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi kabul edilmiştir.
- “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri çalışma süresi değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi kabul edilmiştir.
- “Araştırmaya katılan girişimcilerin Girişimcilik düzeyleri sektör değişkenine göre farklılaşmaktadır” hipotezi kabul edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, girişimcilik özellikleri ile demografik değişkenler arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Özellikle yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi gibi değişkenlerin; bireylerin yenilikçilik, risk alma ve özgüven düzeylerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Kadın katılımcıların girişimcilik özellikleri açısından daha yüksek düzeyde öz yeterlilik ve özgüven bildirmeleri, literatürde kadın girişimcilerin giderek daha görünür hale gelmesiyle uyumludur (Brush et al., 2006). Ayrıca, yaşın artmasıyla birlikte risk alma eğiliminde azalma gözlemlenmiş, bu da McClelland’ın (1961) başarı güdüsü kuramıyla tutarlıdır. Eğitim düzeyi yüksek bireylerin inovatif düşünmeye daha açık olduğu belirlenmiş; bu bulgu, Shane ve Venkataraman’ın (2000) girişimci fırsatları görme kapasitesiyle ilgili modelini desteklemektedir.

Araştırmada ayrıca bireylerin girişimcilik sürecinde karşılaştıkları dışsal engeller (maddi yetersizlik, toplumsal baskı gibi) ile girişimcilik cesareti arasında ters yönlü bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Bu durum, Gartner’ın (1988) girişimciliğin sadece bireysel değil aynı zamanda çevresel faktörlerle şekillendiğini savunan yaklaşımıyla örtüşmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda öneriler şöyle olacaktır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda girişimciliğin toplumsal düzeyde desteklenebilmesi ve sürdürülebilir girişimcilik kültürünün inşa edilebilmesi için çeşitli politika ve uygulama önerileri geliştirilebilir. Öncelikle, girişimcilik eğitiminin yalnızca mesleki eğitimle sınırlı kalmaması, erken yaşlardan itibaren eğitim sistemine entegre edilmesi önem arz etmektedir. Özellikle

üniversite ve lise düzeylerinde inovasyon, iş modeli geliştirme ve problem çözme gibi becerilerin ders içeriklerine eklenmesi, bireylerin girişimci potansiyellerini daha erken yaşlarda fark etmelerine katkı sağlayacaktır.

Araştırma sonuçlarına göre, kadın girişimcilerin girişimcilik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, kadınlara yönelik girişimcilik destek programlarının sayıca artırılması, bu programların içerik açısından çeşitlendirilmesi ve özellikle finansal desteklere erişimin kolaylaştırılması gerekmektedir. Ayrıca, kadın girişimcilerin karşılaştıkları toplumsal engelleri aşabilmeleri için mentorluk sistemleri geliştirilerek tecrübeli girişimcilerle ağ kurmaları desteklenmelidir.

Girişimcilik motivasyonunun en yüksek olduğu genç girişimciler açısından, yerel yönetimler ve kamu kurumları aracılığıyla kurulacak inkübasyon merkezleri önemli bir rol oynayabilir. Bu merkezler; girişimcilik eğitimi, danışmanlık, teknoloji altyapısı ve yatırımcılarla buluşma imkanları gibi çok yönlü destekler sunarak gençlerin iş fikirlerini hayata geçirmelerini kolaylaştıracaktır.

Ayrıca, araştırma verileri dijitalleşmenin girişimcilik motivasyonları üzerindeki etkisini göz ardı edilemeyecek bir unsur olarak ortaya koymuştur. Bu kapsamda dijital girişimciliğin desteklenmesi, özellikle dijital platformlarda iş fikri üretimine odaklanan gençler için hedef odaklı eğitim programları ve çevrim içi girişimcilik kuluçkaları kurulması önerilmektedir.

Son olarak, sürdürülebilirlik odaklı çevreci ve sosyal girişimcilik türlerinin teşvik edilmesi de girişimcilik ekosisteminin derinleşmesine katkı sağlayacaktır. Devlet destekleri, vergi avantajları ve kamu ihalelerinde öncelik gibi uygulamalarla çevreye ve topluma duyarlı girişimlerin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Bu tür desteklerin yalnızca bireysel başarıyı değil, toplumsal faydayı da önceleyen bir girişimcilik anlayışının gelişmesine katkı sunacağı öngörülmektedir.

YAZAR BEYANI

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Etik Kurul Onayı: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 04.01.2022-tarihli ve E.75222 sayılı yazısı gereğince etik açıdan uygundur.

Yazar Katkıları: Yazarlar çalışmaya eşit katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acs, Z. J., Desai, S., & Hessels, J. (2008). Entrepreneurship, economic development and institutions. *Small Business Economics*, 31(3), 219–234. <https://doi.org/10.1007/s11187-008-9135-9>
- Akpınar, S. (2011). Girişimciliğin temel bilgileri (1. Basım). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Altıparmak, A. (1998). Türkiye’de Cumhuriyetin ilk yıllarında müteşebbis sınıfının gelişimi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13, 169–181.
- Antonic, B., & Hisrich, R. D. (2003). Clarifying the intrapreneurship concept. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(1), 7–24. <https://doi.org/10.1108/14626000310461187>
- Apak, S., Taşçıyan, K. H., & Aksoy, M. (2010). Girişimcilik ve sermaye tedarik yöntemleri (1. Basım). İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Aşkın, A., Nehir, S., & Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel süreçte girişimcilik kavramı ve gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 55–72.
- Aytaç, Ö. (2005). İktisadi ve sosyal gelişme açısından girişimcilik. *Journal of Academic Studies*, 7(26), 79–102.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 101–112.
- Brush, C. G., de Bruin, A., & Welter, F. (2006). Introduction to the special issue: Towards building cumulative knowledge on women’s entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30(5), 585–593. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2006.00137.x>
- Çakmak, O. (2003). Girişimciliğin tarihsel gelişimi. *Piyasa Dergisi*, 8(315), 61–77.
- Chell, E. (2007). Social enterprise and entrepreneurship: Towards a convergent theory of the entrepreneurial process. *International Small Business Journal*, 25(1), 5–26.
- Dean, T. J., & McMullen, J. S. (2007). Toward a theory of sustainable entrepreneurship: Reducing environmental degradation through entrepreneurial action. *Journal of Business Venturing*, 22(1), 50–76. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2005.09.003>
- Dees, J. G. (1998). The meaning of social entrepreneurship. *Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership*, 1–6. <https://doi.org/10.2139/ssrn.620904>
- Demirez, M., & Cebeci, R. (2005, 12 Eylül). Türkiye’de girişimciliğin tarihçesi ve girişimcilerin sosyolojik profili. Erişim adresi: <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/349/rapor-ve-istatistikler>
- Dilsiz, A., & Kölük, M. (2008). Girişimcilik (1. Basım). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Diñçer, Ö., & Fidan, Y. (1997). İşletme yönetimine giriş (1. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Durukan, T. (2007). Düünden bugüne girişimcilik ve 21. yüzyılda girişimciliğin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 25–37.
- Dutz, M. A., Ordovery, J. A., & Willig, R. D. (2000). Entrepreneurship, access policy and economic development: Lessons from industrial organization. *European Economic Review*, 44(4), 739–747.
- Erdal, C., & Çınar, A. (2013, 1–3 Kasım). Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti’nde girişimciliğin tarihsel gelişimi. İçinde M. Marangoz (Ed.), *Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu [Sözlü bildiri]*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

- Ercan, S., & Gökdeniz, İ. (2009). Girişimciliğin gelişim süreci ve girişimcilik açısından Kazakistan. Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 49, 59–82.
- Gartner, W. B. (1988). "Who is an entrepreneur?" is the wrong question. *American Journal of Small Business*, 12(4), 11–32.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji* (1. Basım). Ankara: Ayraç Yayınları.
- Gülşen, F. (2021). OECD ülkelerinde girişimcilik eğiliminin ekonomik etkileri. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 10–20.
- Gümüşoğlu, Ş., & Karaöz, B. (2014). Tarihsel süreçte girişimcilik: Muğla örneği. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 97–116.
- Gürer, A., Sezen, S., & Solmaztürk, A. B. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik bir alan araştırması. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 49(2), 1–19.
- Hisrich, R. D., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2017). *Entrepreneurship* (10th ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- Howkins, J. (2001). *The creative economy: How people make money from ideas*. London: Penguin Books.
- Jahoda, M. (1993). Socialization. In W. Outhwaite & T. Bottomore (Eds.), *The Blackwell dictionary of twentieth-century social thought* (pp. 624–625). Cambridge, MA: Blackwell.
- Karaca, M., Özdevecioğlu, M., & İnce, F. (2016). Kamu girişimcilerinin kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik uygulamalı bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 94–119.
- Kaygın, E., & Güven, B. (2015). Girişimci olmayı belirleyen faktörler: Temel kavramlar, girişimcilik türleri, girişimcilikte güncel konular (1. Basım). İstanbul: Siyahinci Akademi Yayınları.
- Kepenek, Y., & Yentürk, N. (2001). *Türkiye ekonomisi* (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kothari, H. C. (2013, July 1). Socio-psychological factors of entrepreneurship: A survey. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/292993997>
- Marangoz, M., Hız, G., & Aydın, A. E. (2016). Kırsal alandaki kadınların girişimcilik eğilimi üzerine bir araştırma. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 3(5), 24–44.
- McClelland, D. C. (1961). *The achieving society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- Müftüoğlu, T. (2004). *Girişimcilik* (1. Basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Nambisan, S. (2017). Digital entrepreneurship: Toward a digital technology perspective of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(6), 1029–1055. <https://doi.org/10.1111/etap.12254>
- Nişancı, Ş. (2002). 15–16. Yüzyıllarda Osmanlı iktisat zihniyeti (1. Basım). İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Osborne, S. P., & Brown, L. (2011). Innovation, public policy and public services delivery in the UK. *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 17(1), 1–20.
- Özgüven, A. (2012). *İktisadi düşüncüler: Doktrinler ve teoriler* (1. Basım). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Özkan, Ş. (2003). Türkiye'de girişimcilik ve belirleyiciler: Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi üzerine bir uygulama. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 58(4), 145–172.
- Özmen, İ. (2016). *Girişimcilik kavramı ve girişimciliğin gelişimi* (1. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Salik, N. (2015). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi: Kafkas Üniversitesi örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Saygın, M. (2016). Kültürel sermaye, beşeri sermaye ve sosyal sermayenin girişimci kişilik özelliklerine etkisi: İç Anadolu Bölgesi Genç Girişimciler Kurulu örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Saylan, U. (2011). Girişimcilik kültürü: Balıkesir'de turizm sektörüne yönelik bir araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Sexton, D., & Smilor, R. (1986). *The art and science of entrepreneurship* (1st ed.). Cambridge, MA: Ballinger Publishing Company.
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217–226. <https://doi.org/10.5465/amr.2000.2791611>
- Şaylan, G. (1974). *Türkiye'de kapitalizm bürokrasi ve siyasal ideoloji* (1. Basım). Ankara: TODEİE Yayınları.
- Tekin, M. (2009). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği* (8. Basım). Ankara: Güney Ofset.
- Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süresi*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Topaloğlu, T. (2007). Girişimci ve yöneticilerin öğrenilmiş gereksinimleri ile kontrol odaklarının kıyaslanmasına yönelik bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 439–456.
- Türkmen, A. (2017). *Girişimci ve girişimcilik kültürü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yüzüak, E. (2010). Girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale